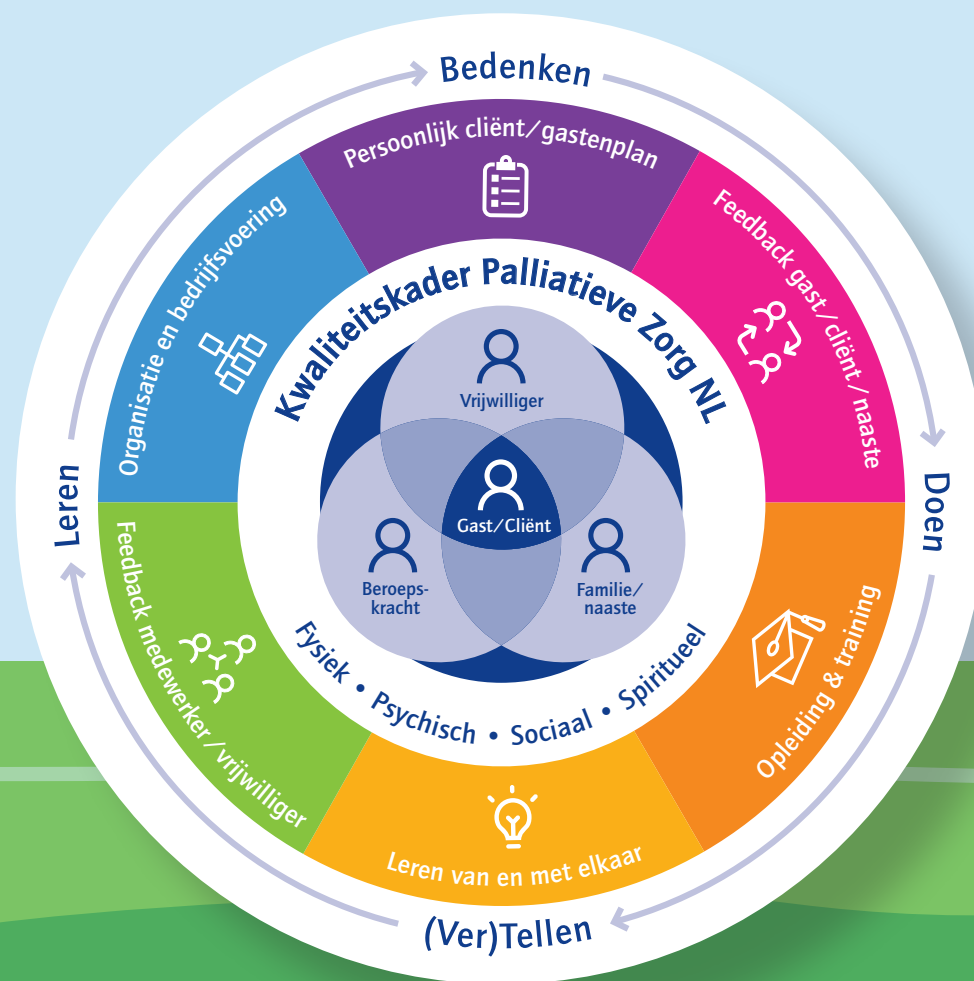

VPTZ Nederland

in 2020

Vrijwilligers Palliatieve
Terminale Zorg
Nederland

VPTZ Nederland in 2020

Vrijwilligers Palliatieve
Terminale Zorg
Nederland

VPTZ Nederland is de koepel voor lokale en regionale vrijwilligersorganisaties in de palliatieve terminale zorg. Deze zorg en ondersteuning wordt zowel thuis, in hospices als in zorginstellingen geboden.

We vertegenwoordigen en ondersteunen onze ruim 200 lidorganisaties. Kenmerkend en uniek voor onze leden is dat zij hun belangrijke werk doen met behulp van circa 12.000 vrijwilligers. Goede zorg in de laatste levensfase vraagt om een goed samenspel tussen beroepsmatige zorg, vrijwilligers en mantelzorgers. Het is onze ambitie om samen met de betrokken zorgverleners en mantelzorgers te realiseren dat iedereen kan overlijden op zijn plek van voorkeur.

Missie VPTZ:

Aan een ieder in de laatste levensfase en diens naasten bieden opgeleide vrijwilligers - daar waar nodig en gewenst - tijd, aandacht en ondersteuning.

Inhoud

Vrijwilligers Palliatieve
Terminale Zorg
Nederland

• Uitgelicht	4
• De cijfers	5
• Werken aan kwaliteit	6
• Adviseren en informeren	7
• Leren en ontwikkelen	8
• Lobby, netwerken en samenwerken	9
• Verenigen	10
• Waar we nog meer bij betrokken waren in 2020	11
• De mensen achter VPTZ Nederland	12

Uitgelicht

Vrijwilligers Palliatieve
Terminale Zorg
Nederland

Corona

Het jaar 2020 heeft voor een groot deel in het teken gestaan van de coronacrisis. Deze wereldwijde pandemie heeft sinds het begin in maart grote effecten op de hele maatschappij. Ook voor de leden van VPTZ Nederland en het landelijk bureau heeft de crisis een enorme impact gehad. Voor meerdere leden gold dat zij (tijdelijk) hun deuren hebben moeten sluiten en dat er in thuissituaties minder beroep op de vrijwilligers is gedaan. Voor het landelijk bureau had de coronacrisis met name gevolgen voor het aanbod van de VPTZ Academie: een groot deel van de fysieke trainingen kon in 2020 niet doorgaan. Er is snel ingespeeld op de situatie door het ontwikkelen van online varianten van een deel van de trainingen. Dit haalt niet weg dat de coronacrisis ook effect heeft gehad op het aantal deelnemers en de gemaakte kosten. Dit heeft gezorgd voor een grote onderbesteding van € 88.768. Over de trainingen leest u meer onder het kopje 'Leren en ontwikkelen' op [pagina 8](#).

Naast het inspelen op de effecten van de coronacrisis en het ondersteunen van de leden daarbij stonden twee grote thema's op de agenda:

Kwaliteitskompas VPTZ

De visie op kwaliteit en het bijbehorende Kwaliteitskompas VPTZ zijn samen met de leden verder ontwikkeld. Het Kwaliteitskompas is een instrument dat de leden helpt bij het denken over en invulling geven aan kwaliteit. Op [pagina 6](#) leest u hier meer over.

Herijking

Ook is er veel aandacht besteed aan de herijking van de vereniging: er wordt hard aan gewerkt om in het voorjaar van 2021 nieuwe statuten ter goedkeuring voor te leggen aan de ledenraad. Dan zal ook de overgang gemaakt worden naar een Algemene Ledenvergadering. Op [pagina 10](#) leest u meer.

De cijfers...*

Vrijwilligers Palliatieve
Terminale Zorg
Nederland

207 organisaties aangesloten bij VPTZ Nederland

Naast organisaties die alleen thuis of alleen in een hospice ondersteuning bieden, kennen we ook (47) organisaties die zowel thuis als in het hospice actief zijn.

126 organisaties
die vrijwilligers
thuis inzetten

128 hospices

**11.430 opgeleide
VPTZ-vrijwilligers**
zijn actief in
Nederland

13.240 cliënten zijn ondersteund
(63% in hospice, 33% thuis en 4% elders)
door 11.430 vrijwilligers

Gemiddeld **125 uur**
ondersteuning
per cliënt

In totaal is **1,42 miljoen uur**
ondersteuning geboden

**Maatschappelijke
waarde:**

1,42 miljoen uur x gemiddelde kosten van
een zorgverlener van **€ 60** =

€ 85.200.000,-

Trainingen

Type training	Aantal trainingen	Aantal deelnemers
Landelijke vrijwilligers-training	75	702
Coördinatoren/ bestuursleden	10	78
Incompany	16	181
Totale	101	961

* Bron: VPTZ Registratierapportage 2019, Amersfoort 2020

Werken aan kwaliteit

De VPTZ-vrijwilliger wil graag de beste hulp en ondersteuning bieden in de laatste levensfase. Kwaliteit van leven én sterven staan hierbij voorop. Maar, wat wordt er bedoeld als er over kwaliteit wordt gesproken? Hoe weten we of we het juiste doen? Waar staat VPTZ Nederland voor als het om kwaliteit gaat? De vereniging hecht er belang aan om te leren en te verbeteren, zonder te strakke regels en een grote administratieve belasting. In onze branche is kwaliteit eerder merkbaar dan meetbaar. Het in beeld brengen van kwaliteit gaat altijd samen met een verhaal, waarbij de wensen en behoeftes van de unieke gast/cliënt, kwaliteitsbewustzijn en continu leren en verbeteren de basis vormen.

Kwaliteitskompas VPTZ

Samen met de leden is gewerkt aan een heldere visie op kwaliteit: Waar staat VPTZ Nederland voor als het om kwaliteit gaat en hoe kunnen individuele leden dit laten zien aan de buitenwereld? In 2020 is het [Kwaliteitskompas VPTZ](#) verder ontwikkeld: een instrument dat de leden helpt bij het denken over en invulling geven aan kwaliteit, met het Kwaliteitskader Palliatieve Zorg Nederland als basis.

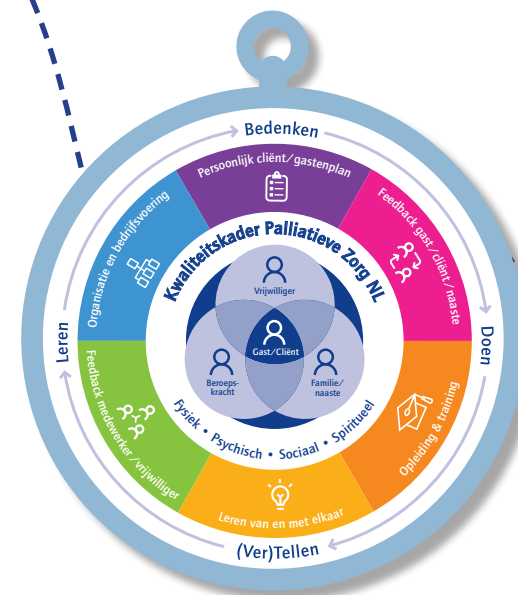
Net als bij de ontwikkeling van de visie zijn de leden hier nauw bij betrokken geweest. Samen met hen zijn de verschillende bouwstenen van het instrument in verschillende werkgroepen verder uitgewerkt.

In de regionale bijeenkomsten in oktober hebben we met ongeveer 100 leden over de visie en het kompas gesproken. Tijdens alle bijeenkomsten bleek een groot enthousiasme over de gekozen koers.

In 2021 vinden de doorontwikkeling en verdere invulling van het Kwaliteitskompas plaats en gaan leden daadwerkelijk aan de slag met dit instrument.

Vrijwilligers Palliatieve
Terminale Zorg
Nederland

Klachtencommissie VPTZ Nederland

VPTZ Nederland beschikt over een onafhankelijke Landelijke Klachtencommissie. Deze commissie behandelt klachten over lokale VPTZ-organisaties, van cliënten en mantelzorgers en van vrijwilligers en coördinatoren. Daarnaast bestaan er aparte klachtenregelingen over geschillen tussen lokale VPTZ-organisaties en over geschillen tussen lokale VPTZ-organisaties en VPTZ Nederland. In 2020 zijn er geen klachten gemeld.

Adviseren en informeren

VPTZ Nederland heeft als koepel van ruim 200 organisaties de taak om haar leden te ondersteunen, adviseren, inspireren, informeren en te versterken. Het landelijk bureau in Amersfoort heeft dagelijks contact met haar leden, proactief en reactief. Het bureau ontmoet en ondersteunt de leden individueel en in bijeenkomsten.

Ook deze activiteit is door de coronacrisis anders ingevuld dan oorspronkelijk de bedoeling was. Door de maatregelen hebben veel fysieke contactmomenten niet plaatsgevonden. Net als bij de trainingen zijn hier ook veel online ontmoetingen voor in de plaats gekomen. Zo hebben er meerdere online themabijeenkomsten over corona plaatsgevonden. De belangstelling hiervoor was groot. In totaal hebben 165 deelnemers in 11 sessies van gedachten gewisseld over de effecten en maatregelen die nodig waren. In 2021 wordt deze vorm vastgehouden, hopelijk dan naast een aantal fysieke bijeenkomsten.

Nieuwe ledensite:

De Kennisbank is dé informatiebron van VPTZ Nederland over alles wat leden nodig hebben voor hun bedrijfsvoering. In 2020 is overgestapt naar een nieuwe ledensite en daarbij is de Kennisbank meegenomen. Op basis van een gebruikersonderzoek in 2019 zijn de site én de Kennisbank gebruikersvriendelijker ingericht en heeft er een actualiseringsslag plaatsgevonden. Daarnaast zijn leden regelmatig geïnformeerd over actuele zaken via verschillende communicatiemiddelen.

Middelen:

- **VPTZ Nieuws:** nieuwsbrief voor coördinatoren en bestuursleden **12 edities** verschenen met circa **1.000 ontvangers**
- **Websites:** vptz.nl **34.636 bezoekers in 2020** en leden.vptz.nl **2.193 bezoekers**
- **Twitter:** **1.342 volgers**

Leren en ontwikkelen

Vrijwilligers Palliatieve
Terminale Zorg

Nederland

Het landelijke trainingsaanbod van de VPTZ Academie is erop gericht de kwaliteit van de zorg en de dienstverlening van alle betrokken lidorganisaties te bevorderen. VPTZ Nederland hecht veel waarde aan het opleiden van vrijwilligers, coördinatoren en bestuurders van VPTZ-organisaties. In 2020 heeft de VPTZ Academie dan ook geprobeerd de continuïteit van de trainingen zoveel als mogelijk te waarborgen.

De coronacrisis heeft vanzelfsprekend een groot effect gehad op het werk en het trainingsaanbod van de VPTZ Academie in 2020. Door de eerste coronage-relateerde maatregelen werden in het voorjaar **64 trainingen geannuleerd**.

De VPTZ Academie is vervolgens voortvarend op de situatie ingesprongen, door meteen een **introductietraining voor vrijwilligers** te ontwikkelen, die **live online** gevolgd kon worden. Deze training is in 2020 **11 keer** gegeven en gevolgd door in totaal **87 deelnemers**.

Daarna zijn **alle andere modules** aangepast aan de corona-gerelateerde maatregelen. Het aantal deelnemers per training werd daarbij teruggebracht van 16 naar 10. Hierdoor kon in het najaar weer op locatie getraind worden.

In het voorjaar werden er 91 trainingen op locatie gepland, waarvan er **27 werden gegeven**, in het najaar werden er 100 gepland (waaronder ook op-nieuw geplande trainingen uit het voorjaar) en **55 gegeven**. In het voorjaar waren de lockdown-maatregelen oorzaak van de annuleringen, in het najaar meldden vooral veel organisaties zich af voor incompanytrainingen.

In het totaal zijn er dus **82 trainingen** op locatie gegeven, met in totaal **826 deelnemers**.

In de zomer van 2020 is voor de zekerheid ook voor een groot deel van de modules een online variant ontwikkeld. In het najaar waren er daardoor **22 modules ook online beschikbaar**. Omdat er toen weer op locatie getraind kon worden, resulteerde dit in **8 live online trainingen**, voor **48 deelnemers**. De online modules worden in 2021 volop ingezet.

De trainingen in 2020:

Geplande trainingen: 161

116 op basis van open inschrijving,
45 incompanytrainingen.

Uitgevoerde trainingen: 101

85 op basis van open inschrijving,
16 incompanytrainingen.

Totaal: 961 deelnemers hebben een training gevolgd. 780 bij open inschrijving, 181 bij incompanytrainingen. In 2019 waren dat nog ruim 2.000 deelnemers.

Rapportcijfer

Aan deelnemers wordt altijd gevraagd hoe zij de training waarderen. Het gemiddelde rapportcijfer voor de trainingen op locatie was in 2020 een **8,3**.

In 2019 was dit een **8,7**. De virtuele introductie-training voor vrijwilligers werd met een **8,3** beoordeeld en de andere online trainingen met een **7,3** gemiddeld.

Lobby, netwerken en samenwerken

Vrijwilligers Palliatieve
Terminale Zorg

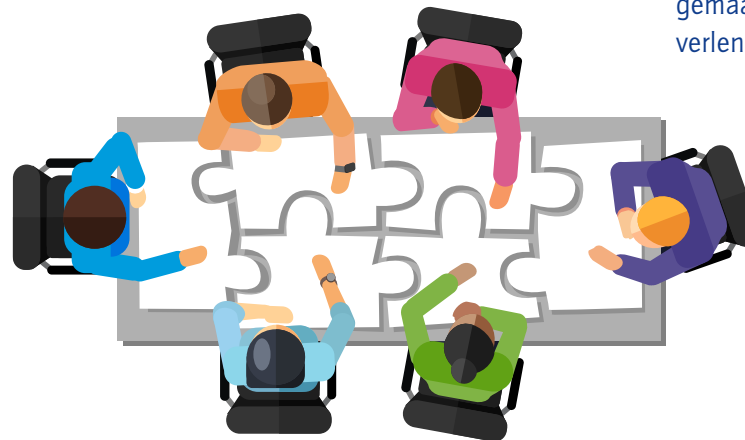
Nederland

VPTZ Nederland heeft met haar ruim 200 leden en 12.000 vrijwilligers iets heel bijzonders in handen en werkt continu aan het verstevigen van hun positie in het brede zorgveld. Dit betekent dat VPTZ Nederland zich pro-actiever opstelt richting politiek, beleidsmakers en overige stakeholders.

Ook hierbij geldt dat de coronacrisis ervoor gezorgd heeft dat in de loop van 2020 de speerpunten zijn verschoven. Het onder de aandacht brengen van de positie van vrijwilligers en de toegevoegde waarde van hun inzet heeft uiteraard wel het gehele jaar plaatsgevonden. Niet alleen in gesprekken met belangrijke stakeholders, zoals VWS, PZNL, Agora en de netwerken palliatieve zorg, maar ook richting het brede publiek middels een aantal artikelen in de landelijke media. In juli van 2020 verscheen de Trendanalyse Palliatieve zorg, een gezamenlijk product van VPTZ Nederland, PZNL, AHZn en KWF. Het is een werkdocument dat helpt bij het verkrijgen van overzicht over relevante ontwikkelingen.

Effecten coronacrisis

Veel tijd is besteed aan de gevolgen van de coronacrisis en de effecten daarvan op de leden van VPTZ Nederland. Aan het begin van het jaar ging dat vooral over de beschikbaarheid van voldoende beschermingsmateriaal en de effecten van het uitvallen van vrijwilligers op het aanbod van de zorg. Later kwamen daar de mogelijke financiële gevolgen op de langere termijn, de effecten van de avondklok en de vaccinatiestrategie bij. De diverse themabijeenkomsten voor onze leden die hierover georganiseerd zijn, vormden belangrijke input. Ook in 2021 blijft dit een belangrijk aandachtspunt.

Subsidieregeling palliatieve zorg

VPTZ Nederland heeft het hele jaar in nauw contact gestaan met het ministerie van VWS om de positie en de belangen van de vrijwilligers in de palliatieve terminale zorg goed te behartigen. Naast de (financiële) effecten van de coronacrisis is onder meer ingezet op de continuering van de subsidieregeling palliatieve zorg die liep van 2017 tot en met 2021. Deze subsidieregeling is in opdracht van het ministerie van VWS eind 2020 geëvalueerd door het Bureau HHM, waarbij VPTZ Nederland en de leden betrokken waren. In maart 2021 heeft het ministerie van VWS bekendgemaakt dat de subsidieregeling met vijf jaar wordt verlengd.

Verenigen

Vrijwilligers Palliatieve
Terminale Zorg
Nederland

VPTZ Nederland is een vereniging met een actief en bloeiend verenigingsleven. Er is veel aandacht voor samenwerking tussen en met leden: een vereniging ben je samen!

Herijking van de vereniging

Er zijn in 2020 grote stappen gezet in de herijking van de vereniging, waardoor de structuur meer aansluit bij de wensen van de leden en past bij de identiteit. Naar verwachting kan in 2021 de eerste Algemene Ledenvergadering (ALV) plaatsvinden. Het oorspronkelijke plan om dit in 2020 te realiseren, is ook door de coronacrisis onder druk komen te staan en daarmee naar achteren geschoven. De statutenwijziging die voor de transitie van een Ledenraad naar een ALV nodig is, is in concept gereed en zal naar verwachting in de Ledenraadsvergadering van mei 2021 worden goedgekeurd. De projectgroep Commissiestructuur heeft eind 2020 haar advies uitgebracht en krijgt in het kader van de herijking in 2021 een vervolg in de besluitvorming.

Lidmaatschapscriteria

De kracht van onze vereniging is de veelkleurigheid van onze leden. Juist door ruimte te bieden aan diversiteit, maken we leren en ontwikkelen in ons netwerk mogelijk. Tegelijkertijd is het lidmaatschap niet vrijblijvend. Met elkaar staan we ergens voor, zodat we samen aanspreekbaar zijn op professionaliteit en kwaliteit. Vanaf maart 2020 is met de leden, via meedenksessies en individuele contacten, gewerkt aan de ontwikkeling van VPTZ-lidmaatschapscriteria. In mei 2021 zal hierover tot besluitvorming worden gekomen.

Antenne: magazine voor vrijwilligers:

- **4 papieren edities** in een oplage van **9.300**
- **4 digitale nieuwsbrieven** met circa **1.500** ontvangers.

Regionale bijeenkomsten

De regionale bijeenkomsten zijn een belangrijk onderdeel van onze vereniging. Deze bijeenkomsten zijn hét moment om leden te informeren en visies te delen over actuele onderwerpen. Juist de onderlinge uitwisseling en de ontmoeting zijn hierbij van groot belang. In voorgaande jaren vonden deze bijeenkomsten twee keer per jaar op vijf locaties plaats. Ook in 2020 was dat de planning, maar door de coronamaatregelen hebben we hiervan af moeten wijken. Voor het voorjaar zijn de regionale bijeenkomsten geannuleerd, in het najaar hebben acht online bijeenkomsten plaatsgevonden. Deze gingen over Kwaliteit en de herijking van onze vereniging. Aan de bijeenkomsten namen 100 coördinatoren, directeuren en bestuurders deel.

Waar we nog meer bij betrokken waren in 2020

Vrijwilligers Palliatieve
Terminale Zorg

Nederland

Roparun

Roparun heeft een meerjarige financiering voor onderzoek ten behoeve van het thema kwaliteit ter beschikking gesteld. In een samenwerkingsproject tussen de Universiteit voor Humanistiek en VPTZ Nederland wordt hiermee de waarde van het vrijwilligerswerk onderzocht en worden instrumenten/methodieken ontwikkeld om deze waarde te versterken. In 2020 hebben de onderzoekers zich voornamelijk gericht op de rol van de coördinatoren in de vrijwillige palliatieve terminale zorg. Het uitgangspunt is dat coördinatoren een spilfunctie hebben in het bevorderen en handhaven van de kwaliteit van de vrijwillige palliatieve terminale zorg. Zij doen dit vanuit een visie op goede zorg en de daarmee verbonden waarden en normen. Waar deze in het gedrang komen, kunnen coördinatoren morele spanningen ervaren. In 2021 krijgt dit onderzoek een vervolg, onder andere met een aantal diepte-interviews en wordt het project afgesloten.

Coalitie van Betekenis tot het Einde

Het ministerie van VWS verleende in 2017 een meerjaren-subsidie aan de Coalitie van Betekenis tot het Einde. In deze coalitie participeren acht organisaties, waaronder VPTZ Nederland, om in een meerjarig project het bewustzijn rondom leven en sterven te bevorderen. Met de beschikbare gelden is door VPTZ Nederland de website [Levenseindeverhalen.nl](https://levenseindeverhalen.nl) ontwikkeld en actueel gehouden. De verhalen die hier gepubliceerd zijn, maken zichtbaar wat van betekenis wordt ervaren door patiënten, naasten en zorgverleners. Het project is in 2020 afgerond. Er wordt gekeken of en hoe in 2021 en 2022 sprake kan zijn van een vervolg.

Hopevol

VPTZ Nederland is een van de partners in het project Hopevol, een onderdeel van het programma Palliatie Meer dan zorg. De centrale vraag in dit onderzoek is: 'Hoe moet de inrichting van hospicezorg er in de toekomst uitzien?'. Hierbij wordt gekeken naar welke mensen in hospices verbleven en verblijven, wat hun vragen waren en zijn en hoe de zorg daarop ingericht werd en wordt. In 2021 wordt het project afgerond.

In een advies worden, samen met betrokken koepelorganisaties, kernwaarden, normen en criteria voor hospicezorg van de toekomst opgesteld.

De mensen achter VPTZ Nederland

Vrijwilligers Palliatieve
Terminale Zorg
Nederland

Achter de ruim 200 organisaties die daadwerkelijk de zorg en ondersteuning in de laatste levensfase bieden, staan het landelijk bureau en het bestuur van de vereniging. Het landelijk bureau behartigt de belangen van haar leden en stimuleert de kwaliteit van de zorg en ondersteuning o.a. met een landelijk aanbod van (digitale) trainingen, het Kwaliteitskompas, belangenbehartiging en (onderlinge) kennisuitwisseling. Het bestuur van de vereniging VPTZ Nederland is verantwoordelijk voor het beleid van de vereniging op hoofdlijnen, draagt ervoor zorg dat beleid wordt uitgevoerd en houdt toezicht op die uitvoering.

Landelijk bureau

Bij het landelijk bureau in Amersfoort zijn **13 mensen werkzaam**, dit team bestaat uit de volgende onderdelen: directie (1 persoon), beleid (5 personen), VPTZ Academie (5 personen), financiële zaken (1 persoon) en het secretariaat (1 persoon).

Fleur Imming was tot 1 september 2020 **directeur** van VPTZ Nederland. Zij is per 1 februari 2021 opgevolgd door **Carla Aalderink**.

[Klik hier](#) voor meer informatie over de mensen en de vereniging.

Bestuur

Het bestuur bestond op 31 december 2020 uit vijf leden:

- Mevrouw K.I. Lieber, voorzitter (benoemd op 11 juni 2020)
- Mevrouw M.J.M. Weerts, secretaris (benoemd op 11 juni 2020)
- De heer A.T.J.M. Zuure, penningmeester
- Mevrouw J.M.C. Asbreuk, lid
- Mevrouw H.L. Hoeksema, lid

Het bestuur vergaderde in 2020 zes maal en was daarnaast aanwezig bij de vier ledenraadsvergaderingen van de vereniging. Zij ontvangen uitsluitend een vergoeding voor gemaakte reis- en verblijfskosten.

Op 11 mei 2020 is **Ageeth Ouwehand**, onder dankzegging voor al haar bemoeienissen, na zes jaar **afgetreden als bestuursvoorzitter** van VPTZ Nederland. In juni 2020 is **Karin Lieber** benoemd als haar opvolger.

In 2020 hebben wij helaas afscheid moeten nemen van **Ineke Kooistra**. Op 16 augustus ontvingen wij het verdrietige bericht dat zij was overleden. Ineke was van 2016 tot 2020 secretaris van het landelijk bestuur. Door haar ziekte was zij in 2020 niet meer actief in deze functie. We zijn dankbaar voor wat zij voor velen heeft betekend en missen haar energieke inzet. De rol van secretaris wordt sinds juni 2020 ingevuld door **Margo Weerts**.

Voor de financiële rapportage verwijzen we u naar het [Jaarrapport](#) van VPTZ Nederland.

